

QALAMTASVIR ORQALI QULOQ ISHLASH BOSQICHLARI VA TEKNOLOGIYASI

Shahrisabz davlat pedagogika insituti. San'atshunoslik kafedrasi o'qituvchisi

Navro'z Suyunov

*Shahrisabz davlat pedagogika instituti San'atshunoslik kafedrasi, tasviriy san'at va
muhandislik grafikasi 2- kurs talabasi*

Nargiza Eshpulatova

Annotatsiya: Ushbu maqolada quloqni qalamda chizishning asosiy bosqichlari va texnikalari yoritilgan. Bosqichma-bosqich quloqning umumiy shaklidan boshlab, detallar va soyalar qo'shish orqali realistik tasvir yaratish jarayoni tushuntiriladi. Maqola san'at va dizayn sohasidagi mutaxassislar hamda qiziqish bildirgan havaskorlar uchun foydali bo'lishi mumkin. Maqolada qalam yordamida quloqni chizishning aniq bosqichlari batafsil tasvirlanadi. Quloqning oddiy konturini chizishdan boshlab, anatomik detallar va teksturalarni to'g'ri ifodalash texnikalari tushuntiriladi. Shuningdek, yorug'lik va soyalarni qo'llash orqali quloqni yanada tabiiyroq qilish usullari yoritiladi.

Kalit so'zlar: Quloq, Qalam chizig'i, Anatomik detallar, Soya, Yorug'lik.

РАБОТА УХА ЧЕРЕЗ РИСУНОК КАРАНДАШОМ ЭТАПЫ И ТЕХНОЛОГИЯ

Аннотация: В статье описаны основные этапы и техники рисования уха карандашом. Процесс создания реалистичного изображения уха начинается с общей формы и продолжается добавлением деталей и теней. Статья будет полезна как профессионалам в области искусства и дизайна, так и любителям, интересующимся этим процессом. В статье подробно описываются конкретные этапы рисования уха карандашом. Объясняется, как точно изобразить анатомические детали и текстуры уха, начиная с простого контура. Также рассматриваются техники нанесения света и теней для придания изображению уха более естественного вида.

Ключевые слова: Рисунок карандашом, Анатомические детали, Тень, Свет.

WORKING THE EAR THROUGH PENCIL DRAWING STEPS AND TECHNOLOGY

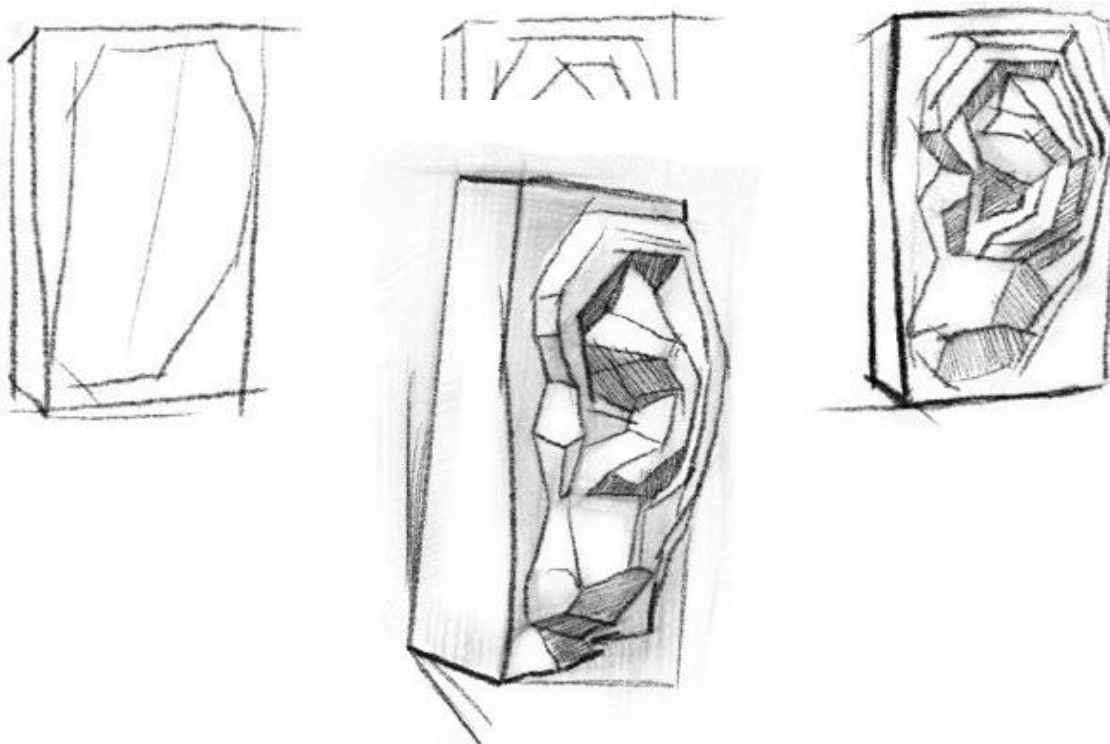
Abstract: This article explains the key steps and techniques for drawing an ear with a pencil. It covers the process of creating a realistic ear illustration, starting with the basic shape and gradually adding details and shading. The article is useful for both professionals in the art and design field and amateur enthusiasts. This article provides a detailed guide to the specific steps of drawing an ear with a pencil. It explains how to accurately represent the ear's anatomy and textures, starting with a simple contour sketch. The techniques for adding light and shadow to give the ear a more natural appearance are also discussed.

Keyboard: *Pencil sketch, Anatomical details, Shadow, Light.*

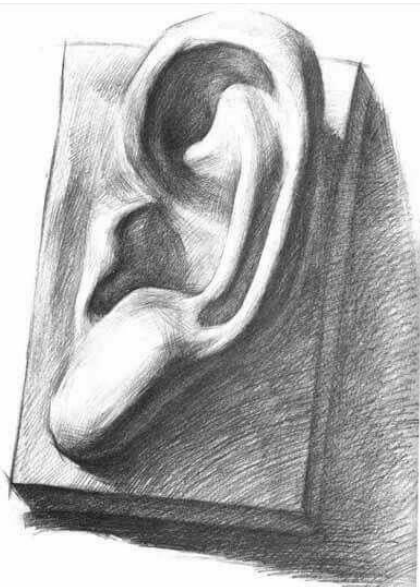
Chizish jarayoni quyidagi bosqichlarga bo'linadi:

1. **Tayyorlovchi materiallar:** Chizish uchun sifatli qog'oz, yumshoq va qattiq qalamlar, o'chirgich va boshqa vositalar tanlanadi.
2. **Quloqning asosiy shaklini chizish:** Quloqning umumiy konturini yengil va tez chizish. Bu bosqichda proporzionalarni to'g'ri saqlash muhimdir.
3. **Detallarning qo'shilishi:** Quloqning anatomik detallari (yuzaki va ichki tuzilmalar) kiritiladi. Eshitish kanalini, qovoqlarni va boshqa elementlarni batafsil chizish kerak.
4. **Yorug'lik va soyalar:** Quloqning hajmini va tuzilishini ta'kidlash uchun yorug'lik va soyalarni qo'shish. Yumshoq qalamlar bilan soya hosil qilib, hajmni oshirish mumkin.
5. **Yakuniy ko'rinish:** Chizishni to'g'ri va aniq ko'rinishga keltirish. Kerak bo'lsa, o'chirgich yordamida to'g'riliklar kiritiladi va chizmada kerakli tafsilotlar takomillashtiriladi.

Quloq. Odamning qulog'i, garchi uning shakli turli kishilarda tur-licha bo'lsada, doimo bir xil tuzilishda bo'ladi. Har qanday kishida biz tashqi gajamani ko'rishimiz mumkin. Ichki gajama quloq suprasining o'rtasida bo'ladi. Pastki qismi esa yumshoq joy bilan tugaydi. Quloq suprasining ichki qismini qarshi gajama qoplagan. Quloq suprasini tashqi tomondan bukri qism qoplagan. Quloq tasvirini chizishda quloq suprasining hamma qismlari rassom nazarida bo'lishi kerak.



Klassik qo'llanmalarda quloq rasmini chizish qoidalariga jiddiy ahamiyat berilgan. Unda rassomlar quloq shaklining qonuniyatlari va tasvir qurish uslubiyotini ko'rgazmali tarzda ko'rsatishga harakat qilganlar. Dovud qulog'ining ganch namunasi rasm chizuvchi uchun yaxshi qo'llanma hisoblanadi. Unda shakl strukturasi va plastik xarak-teristika yorqin ifoda etilgan. Shuning uchun ham rasm chizishni o'rganishni shu namunadan boshlash kerak.



Quloq suprasining uchdan to'rt burilishidagi holatiga alohida e'tibor berish kerak. Bu o'rinda, eng avvalo, quloq suprasi tasvirining asosini tashkil etadigan kenglikda ellips ko'rinishdagi yo'nalishini to'g'ri belgilab olish zarur. Shundan so'ng gajama qalinligi va uning suprasi ichiga kirib borishdagi o'zgarishini aniqlash lozim. Quloqning bukri va yumshoq joyini tasvirlash ham xuddi shunday. Ko'pchilik ularni frontal holatda chizadi, shuning uchun ham quloq suprasi buzilgan holda chiqadi. Har xil odamlarning quloqlari shakli tuzilishining xarakterli xususiyatlarini ilg'ab olish kerak. Buning uchun quyidagilarga e'tibor berish lozim: birinchidan, muntazam ravishda chizgilar va xomaki lavhalar chizish; ikkinchidan, har xil odamlarda quloqlar shakli xarakterini diqqat bilan kuzatish va yumshoq joyi, gajama bukrilarining shakli qandayligiga e'tibor qaratish, umuman, quloq qanday joylashganligiga qiziqish (shalpang quloq, yopishgan quloq va hokazolar). Bosh detallarining (burun, ko'zlar, quloq va lablar) tasvirlarining xususiyat va qonuniyatlarini o'rganishda tirik namunadan bosh detallari bo'laklari rasmini chizish juda foydali. Tirik naturadan va gips namunadan bosh detallarini chizayotganda rasmda asosiy qonuniyatlar qanday uyg'unlasha yotganligini kuzating.

Masalan, ko'z rasmini chizar ekanmiz, yuqori qovoqlar ko'z soqqasini qanday qoplaganligiga, qovoq qalinligi ko'zning perspektivadagi holatiga qarab qanday o'zgarayotganligiga e'tibor berib.

Tahlil jarayonida quyidagi aspektlar ko'rib chiqiladi:

1. **Proporziyalar va anatomik tuzilma:** Quloqning tuzilishi va shakli juda muhimdir. Quloqning har bir elementi, masalan, quloq pichog'i, qovoq va eshitish kanali, o'z o'rnida bo'lishi kerak. Chizish jarayonida proporziyalar to'g'ri saqlanmasa, chizma noto'g'ri ko'rinishga ega bo'lishi mumkin.
2. **Detallar:** Quloqni chizishda har bir detal, masalan, quloqning ichki va tashqi qismlari, sehrli ko'rinishni yaratadi. Detallarni aniq ifodalash orqali chizmada realistik ko'rinishni ta'minlash mumkin.
3. **Yorug'lik va soyalar:** Yorug'lik va soya quloqning hajmini va chuqurligini berish uchun muhim vositalardir. Bu texnika yordamida chizmaga jonlilik qo'shiladi. Yorug'likni to'g'ri joylashtirish va soyalarni aniqlik bilan kiritish chizmada tabiiylikni ta'minlaydi.

4. **Texnika va materiallar:** Qalam va qog'oz tanlovi chizish jarayoniga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Yumshoq qalamlar bilan ko'proq tekstura va soyalar hosil qilish mumkin, qattiq qalamlar esa aniq chizish uchun qo'llaniladi.

5. **Yakuniy tahrir:** Chizma tayyorlangach, oxirgi tahrir jarayoni ham muhimdir. O'chirgich yordamida noaniq joylar to'g'rilanadi va chizma yanada mukammal ko'rinishga keltiriladi.

XULOSA

Ushbu maqolada quloqni qalamda chizish jarayoni, uning bosqichlari, metodlari va tahlili batafsil yoritildi. Quloqning anatomik tuzilishi va konturlarini to'g'ri chizish, detallarni aniqlik bilan ifodalash, yorug'lik va soyalarni to'g'ri qo'llash jarayonning muhim jihatlari sifatida ko'rib chiqildi.

Chizish jarayoni sifatli materiallar va texnikalardan foydalanishni talab qiladi, bu esa chizmaga realistik ko'rinish beradi. Qalam va qog'oz tanlovi ham san'atkorning tajribasiga va chizish maqsadlariga bog'liq.

Yakuniy tahrir jarayoni chizma sifatini oshirishga yordam beradi, shu bilan birga, chizmada noaniq joylarni tuzatish va mukammal ko'rinish berish uchun zarur.

Umuman olganda, maqolada taqdim etilgan usul va tavsiyalar san'atkorlar va havaskorlar uchun quloqni chizishda muhim yordamchi bo'lib, ularning san'at asarlarini takomillashtirishga xizmat qiladi. Bu jarayon orqali chizish san'atini o'rganish va rivojlantirish imkoniyatlari yanada kengayadi.

ADABIYOTLAR :

1. B. Boymetov, Qalamtasvir. Darslik "Musika" nashriyoti - 2006.
2. B.Tojiyev, Maxkamova "Qalamtasvir" TDPU-2015 yil
3. B.Tojiyev, X.Sultonov "Qalamtasvir" TDPU-2009
4. P.Thomas, A.Taylor, Drawing, London-2011.
5. B.Boymetov "Qalamtasvir" Pedagogika institutlari va universitet lari talabalari uchun o'quv qo'llanma. Toshkent, "Iqtisod-Moliya"-2010.
6. Alisher o'g, S. N. Z. (2024). O 'ZBEK XALQ NAQQOSHCHILIGIDA NAMOYON KOMPOZITSIYASINI TURLI USLUBLARDA BAJARISH ORQALI O'QUVCHILARDA BADIY-ESTETIK MADANIYATNI RIVOJLANTIRISHDAGI TUTGAN O 'RNI. *World scientific research journal*, 24(1), 181-184.